

„DE WEST.”

Veertiendaagsch Blad

gewijd aan de belangen van Nederlandsch West-Indië.

.....En bestaat er vooruitzicht, dat Holland eene provincie rijker zal worden door de droogmaking der Zuiderzee, men wende ook den blik westwaarts; ook daar is een parel aan de kroon van Nederland te veroveren door het herstel van de vervaart der Provincie Suriname.

(F. L. GEERLING, 1887.)

Prijs per jaar f 3.—

Prijs der Advertentiën: f 0.20 per regel.

Gunstige voorwaarden bij contract.

Bureau van Redactie en Administratie:

Villa „ANNIE”

Gevers Deynootweg — Scheveningen.

Onder Redactie van J. CH. BLOK, met medewerking van verschillende autoriteiten op koloniaal gebied.

Voor abonnementen, enz. richt men zich tot het Bureau van Redactie en Administratie, of o.a. tot de Boekhandelaren VAN STOCKUM & Co., Buitenhof; de firma COUVÉE, Lange Poten; GEBR. BELINFANTE, Wagenstraat, en de HAAGSCHE BOEK- EN UITGEVERS-MPLI, Spuistraat, allen te 's-Gravenhage.

Dit blad wordt, behalve aan de geabonneerden, in ruime oplaag en per post toegezonden aan velen in Nederland en in West-Indië.

Bij dit nummer behoort een Bijvoegsel.

INHOUD: *De West in de Tweede Kamer*, door H. Pyttersen Tz. — *Uit Suriname* (particuliere correspondentie) I, van X. — *Een lastpost?* — *Nieuws uit de West*. — *Handel en Nijverheid*. — *Familieberichten*. — *Ambtelijke tijdingen*. — *Feuilleton*. — *Advertentiën*.

Wij vestigen de aandacht onzer lezers op den belangwekkenden, eersten Brief van onzen Correspondent te Paramaribo, in dit nummer opgenomen.

Het verheugt ons, onzen lezers hiermee te kunnen doen kennis maken met de meening van een onzer meest geachte en geëerde landgenooten, te Paramaribo gevestigd, over hetgeen de belangen van onze West raakt.

De West in de Tweede Kamer.

Moet de belangstelling, in Nederland gekoesterd voor onze West-Indische koloniën, afgemeten worden naar den tijd, besteed om de begrooting van Suriname en Curaçao te behandelen, dan mag gerust gezegd worden, dat deze gelijk nul is.

Wanneer de Kamer, na eene langdurige en veel inspanning vorderende zitting, op het punt staat uiteen te gaan, de leden hunne koffers reeds hebben gepakt en velen reeds zijn vertrokken zonder het einde af te wachten, dan breekt het oogenblik aan, waarop voor eene ongeduldige vergadering de belangen onzer West-Indische koloniën ter sprake komen.

Waarom deze aan kleinschatting grenzende achteruitstelling? Waarom de begrotingen niet behandeld terstond na die van Nederl. Indië? De vraag is herhaaldelijk gedaan, maar een afdoend antwoord bleef steeds uit.

Thans behoort er werkelijk moed toe om het woord te vragen en de enkele leden, die zich daartoe verstitouten, hebben gewoonlijk weinig wil van de reis, en moeten zich met een kort antwoord tevreden stellen.

Toch zou een weinig meer belangstelling niet misplaatst zijn; niet alleen wijl het hierbij gaat om de belangen van duizenden, maar ook omdat het belang van de Nederlandsche Schatkist ten nauwste betrokken is bij den bloei dezer koloniën, welke tekorten daaruit moeten worden betaald.

Ditmaal had men, althans wat Curaçao betreft, eene eenigszins uit-

voerige bespreking van den toestand dezer kolonie mogen verwachten.

Men herinnert zich nog ongetwijfeld, wat daarover kort geleden in verschillende bladen is geschreven. Berichtte men niet aan „*Het Haagsche Dagblad*”: „De toestand dezer kolonie is verschrikkelijk! Het moederland erbarme zich eindelijk over deze rampzalige kolonie,” enz.!

Welnu, van dat alles geen weerklank in de Kamer; evenmin van de grieven, in „*De Arnhemsche Courant*” voorkomende tegen den gouverneur, mr. H. Barge, en dit is te meer te verwonderen, daar ook in de gewisselde stukken over een en ander niet wordt gesproken. Over den toestand vindt men daarin alleen de mededeeling, dat de schade, in September door een orkaan op de Bovenwindsche eilanden aangericht, minder verreikende gevolgen heeft gehad dan aanvankelijk werd gevreesd, en in het geheel f 7540 belooft. Voorts de erkenning der Regeering, dat de financieele toestand niet gunstig is.

Dit laatste had gerust eenigszins sterker kunnen luiden. De financieele toestand toch is beslist ongunstig, al bedraagt de bijdrage uit de Schatkist tot aanvulling der koloniale middelen ditmaal slechts ruim f 38.000, gevolg van bijzondere baten uit de posterij. Ondanks de verwachte vermeerdering van de inkomsten door verhooging der invoerrechten en invoering van een inkomstenbelasting, kan het vermoedelijk jaarlijksch tekort geraamd worden tusschen 60 en 90 duizend gulden.

Er bestaat dus alleszins grond te overwegen, wat moet gedaan worden om dien toestand te verbeteren. Van ingrijpende bezuiniging kan geen sprake zijn; door tot het uiterste te gaan, moge het gelukken hier en daar nog enkele honderde guldens *af te pingelen*, maar zonder schade voor het algemeen belang, is belangrijke inkrimping der uitgaven niet mogelijk.

Evenmin is vermeerdering der gewone middelen te verwachten. Na invoering der inkomstenbelasting valt er aan nieuwe, of verhooging van bestaande belastingen niet meer te denken. De boog is alsdan tot het uiterste gespannen.

Bovendien mag men niet uit het oog verliezen, dat buiten en behalve de jaarlijksche bijdrage, nog ± f 230.000 uit de Schatkist wordt betaald voor uitgaven van bestuur en kosten van defensie, zoodat het bezit der kolonie Curaçao ons jaarlijks komt te staan op ruim f 300.000.

FEUILLETON.

Iets over de Vrouw in onze West.

II.

Wat bij ons in Neerland niet bestaat, maar als ik een klein beetje kijk-op geef aan de roeringen der radikalen, speciaal spoedig zal bestaan, is in West-Indië wet. . . .

Ik doel op leerplicht.

In deze kolonie zijn 44 door den Staat gesubsidieerde scholen en nog een tiental particuliere onderwijs-inrichtingen. Bijna de helft der gesubsidieerde scholen zijn geheel van het gouvernement, dus zijn eigenlijk niet direkt gesubsidieerd of zijn het heelemaal, terwijl de rest instituten zijn, opgericht door Christelijke Leeraren, Katolieken en Moravische broeders.

De vrouw is hier onderwijzeres in den vorm van echtgenote der Moraviërs of Roomsche non, terwijl ook verscheiden Hollandsche meisjes zich ter broodwinning aan het onderwijs wijden.

De Liefde-zusters maken zich behalve als onderwijzeres ook nog zeer verdienstelijk als pleegzuster, die hier trouwens uit andere religies eveneens wordt aangetroffen als bij ons in Holland. De taak van onderwijzeres zoowel als die van verpleegster (de vakken der in West-Indië gevestigde Nederlandsche vrouw bij uitnemendheid) eischen natuurlijk oneindig meer geduld, toewijding en kracht, moreel zoowel als fysiek.

De inlandsche vrouwen zijn landbouwsters, die òf op eigen grond of op plantages met de noodige volharding (eenmaal aan-de-gang-zijnde) arbeiden; ze helpen aan het planten en verbouwen van suikerriet en cacao, koffie en bananen; ze schoffelen den grond om en houwen kreupelhout en lianen af of weg.

Ze helpen zelfs bereiden een stof, zonder welke het met onze vischvangst er treurig zoude uitzien, daar men nog de vaste overtuiging heeft, dat teer lange niet zoo goed voor de netten is; hier meen ik de cachou, de bruine stof, waarmede, met behulp van lijnolie, de Hollanders en Duitschers hun netten prepareren, die in lange mazen-rijen op onze Noordzee-duinen in 't voorjaar liggen te droogen.

Na de vrouw te hebben beschouwd als onderwijzeres, verpleegster, landbouwster, dient vermeld, dat zij zich nog nuttig maakt als lastdier!

Dit heeft plaats op de zout-ondernemingen en kust-schulp-visscherij, terwijl ze behalve aan het vervaardigen van luxe-voorwerpjes en huis-houdelijke artikelen haar vrijen tijd gevend, ook stroo-hoeden, mandjes en sigarenkokers vlechten

Op enkele plekken rollen ook de meisjes sigaren.

In het boekje, dat op „*Der Vrouwen Werk*” te koop was, vind ik, dat een vrouw op Paramaribo het bedrijf van apotheker uitoefent, terwijl veel door de beschaafdere dames gedaan wordt aan borduur- en haakwerk, (waarvan daar een schitterende collectie was) en aan het

Het is dus niet Nederland, dat Curaçao bezit, maar Curaçao bezit Nederland.

Moet dan verbetering van den tegenwoordigen toestand als hopeloos worden beschouwd?

Ik, voor mij, geloof, dat dit geenszins het geval behoort te zijn, indien er slechts naar gestreefd wordt nieuwe bronnen van welvaart en van inkomsten te openen, en dat dit mogelijk is, hoop ik later aan te toonen. Intusschen wordt nu de aandacht gevestigd op het artikel van den heer H. J. H. Harnelberg. „Een nieuwe cultuur voor de Kolonie Curaçao” in het tweede jaarlijksch verslag van het Geschied-, Taal-, Land- en Volkenkundig Genootschap, gevestigd te Willemstad, Curaçao, (uitgegeven bij J. H. de Bussy, Amsterdam).

Passeerde de begroting van Curaçao onbesproken de Kamer, ook het debat over die van Suriname miste belangrijkheid en verkreeg slechts eenige beteekenis door de ingediende amendementen tot schrapping der posten ten bedrage van f 10.100 voor de oprichting van vijf nieuwe koeliescholen, en door dat tot aanvulling der begroting met een post tot aankoop van werken in het Hindostani en Nagri, ad f 2500.

Het Koloniaal Bestuur had bij nota van wijziging voorgesteld, boven de bestaande drie scholen voor de kinderen van Britsch-Indische immigranten (koelies), in den loop van 1898 nog twee dergelijke scholen op te richten en voorts de som van f 10.100, uitgetrokken voor de stichting van nog vijf dergelijke scholen in 1899, in het geheel dus tien.

Dit voorstel werd aanbevolen op de volgende gronden:

1°. dat de bestaande drie scholen onvoldoende waren gebleken om te voorzien in de behoefte aan onderwijs voor de kinderen van W.-I. immigranten in hunne landstalen;

2°. dat het streven om hen tot blijven te nopen en hen tot kolonisten te maken, met meer succes zou worden bekroond, indien zij in Suriname eveneens ook in Britsch-Guyana, de gelegenheid vinden, hunne kinderen onderwijs te doen geven in hunne landstalen;

3°. dat door het W.-I. Gouvernement daaraan groote waarde wordt gehecht;

4°. dat ook de immigranten bijzonder gesteld zijn op dat onderwijs; en eindelijk:

5°. dat, met het oog op den in de kolonie bestaanden leerplicht, het Bestuur de gelegenheid tot het verstrekken van onderwijs moet openstellen.

Intusschen bleek, dat het Bestuur onjuist was ingelicht omtrent het verstrekken van onderwijs in hunne landstalen aan de kinderen der kolonie in Britsch-Guyana, daar dit niet geschiedt op scholen, maar door het verkrijgbaar stellen, tegen betaling, van boeken in het Hindostani en Nagri. Door dus naast de bestaande drie scholen nog twee nieuwe te stichten, doet de kolonie reeds veel meer dan de Engelsche kolonie Demerary.

Wil men voorts de immigranten aan Suriname binden, dan is het aangewezen middel hun de taal, de instellingen, de zeden en gebruiken van het land te leeren kennen, niet om hen door het voortdurend beoefenen hunner landstaal aan hun geboorteland te binden en vreemdelingen te doen blijven in de kolonie.

Dit geldt allereerst voor de kinderen der niet onder contract verbonden immigranten, die eene overgroote meerderheid vormen — 9000 tegen 7000; — voor de gecontracteerde immigranten zou de verplichting kunnen bestaan, maar daaraan voldoen de vijf scholen ruimschoots. De kinderen der eersten moeten daarentegen, door het bezoeken der openbare en andere scholen, worden opgeleid tot toekomstige Nederlandsche burgers.

Opmerkelijk is het, dat hetzelfde Bestuur, dat voor het aangegeven doel vijf scholen nog niet voldoende acht, weigert eene school te stichten ten behoeve der ruim 80 kinderen, afstammelingen der Hollandsche kolonisten, en ook voor de Javanen geen bijzonder onderwijs schijnt noodig te achten.

Eindelijk mag niet worden vergeten, dat de B.-I. koelies bestaan uit Hindoes en Mohamedanen, en dat dit verschil van godsdienst allicht aanleiding

maken van versierselen van pitjes, koralen en vederen (kunstbloemen.)

Werkvrouwen en strijksters zijn er zoo goed als niet: elke huishoudster doet dit voor zichzelf en schijnt zich daar het best bij te bevinden, tevens gewaarborgd tegen een zekere klepto-manie onder de inlandsche juffrouwen.

Op St. Martin boksen de vrouwen bij vechtpartijen mede met het hoofd; deze vechtpartijen komen nog al eens voor bij markten en zoo voorts terwijl de vrouw dan steeds aanwezig is als erkend, handige verkoopster, minstens zoo handig als ze als kinder-bewaarsters en broodbaksters kunnen optreden, in het eerste vak zeer veel, in het laatste minder.

Een slechte trek in de Surinaamsche vrouw schijnt het te lui zijn tot geregeld zuigelingen-voedergeven

Hier en daar vinden we (naar veler inzien en ondervinding) overdreven beschrijvingen van wat ze doen om een pooske van de geregelde voeding af te wezen

Ze gieten haar kinderkens namelijk pap in tot het buikje tot berstens toe vol is en houden dan het van alle-voedsel half-stikkend kind beurtelings hangend aan armen en beenen.

De invloed van vrouwelijke zendelingen van differente gelooven zal het in trouwe wel gelukken, deze beestachtige kindervoeding of nog erger spoedig te doen eindigen en waarschijnlijk zal bovengenoemde manier van spijs-verstrekken tot uiterste zeldzaamheden behooren, daar bij zoo een

kan geven tot moeilijkheden bij het onderwijs, terwijl, volgens de verklaring van den Agent-Generaal (zitting der Kol. Staten van 13 Juli jl.), de koelies thans reeds uit eigen middelen in het onderwijs weten te voorzien.

De gronden, waarop de voordracht van het Bestuur rust, komen mij dan ook weinig afdoende voor. De werkelijke grond is waarschijnlijk een andere, en wel deze: dat het B.-I. Gouvernement niet wil, dat zijne onderdanen, in Suriname gevestigd, zullen ophouden vreemdelingen te zijn en burgers worden der Nederlandsche Kolonie; dat zij B.-I., dat is, Engelsche onderdanen zullen blijven, zich als zoodanig zullen blijven gevoelen en steeds de zorg voor hunne belangen zullen opdragen aan den Engelschen consul te Paramaribo, die door het machtwoord: „staking der immigratie” 't in zijn macht heeft, het Nederlandsche Bestuur te dwingen, en op die wijze een overwegenden invloed uitoefent.

De uitdrukking „dat door het B.-I. Gouvernement aan deze koeliescholen groote waarde wordt gehecht”, zal dan ook wel beteekenen: dat er zekere pressie is uitgeoefend in dien geest.

De Kamer besloot, met 40 tegen 37 stemmen, de verschillende posten, voor dit doel bestemd, niet toe te staan, en weigerde eveneens den voor den aankoop van werken in het Hindostani en Nagri bestemde som van f 2500.

Tegen de bewering van sommige leden, dat te weinig zou worden gestreefd naar bezuiniging; dat vereenvoudiging van dienstvakken, inkrimping van het aantal ambtenaren en verlaging van hunne bezoldigingen mogelijk en gewenscht is, paste een woord van protest; eveneens tegen de afkeuring van het streven van den Gouverneur om door nieuwe belastingen vermeerdering van inkomsten te verkrijgen.

Integendeel verdient dit streven om de kolonie uit eigen middelen in hare behoeften te doen voorzien, warme toejuicing. Het rechte middel om gepaste zuinigheid te doen betrachten is de zekerheid, dat deze tot eigen voordeel strekt. Van andermans leer is het goed riemen snijden, maar wanneer men er zelf voor moet zorgen, past men wel op de kleintjes!

De bezuinigingswoede, welke velen tenopzichte van Suriname bezielt, is eenvoudig absurd. Bezuinigd kan er worden, doch waarom past men die zuinigheid niet allereerst op de eigen Staathuishouding toe; wordt er op de bureaux op en nabij het Plein soms zooveel harder gewerkt dan te Paramaribo, en behoorde men niet te bedenken, dat waar hooge invoerrechten op alle verbruiksartikelen worden geheven, ook de bezoldigingen daaraan geëvenredigd moeten zijn, wat in Suriname geenszins het geval is.

Opnieuw werd, vruchteloos als steeds, aangedrongen op het exploiteeren van het onbekende binnenland, van het $\frac{2}{3}$ der geheele oppervlakte der kolonie, waarvan wij hoegenaamd niets weten en dat wellicht zoovele belangrijke geheimen verbergt. De Regeering wijst den aandrang daartoe af met een beroep op de groote kosten van een geologisch en mineralogisch onderzoek, wat evenwel niet in de eerste plaats gevraagd wordt, oecel zal volgen, wanneer eenmaal de weg naar het binnenland is gebaad. Wij dienen althans de gesteldheid, de grenzen onzer kolonie te kennen, willen wij niet te eeniger tijd staan voor groote moeilijkheden, en het is zeer te betreuren, dat de Regeering de aanwezigheid van de twee bekwame ambtenaren, de heeren Benjamins en Losh, niet wenscht te benuttigen om in overleg te treden over de wijze, waarop een dergelijk onderzoek zou kunnen plaats hebben.

Voorts werd opnieuw de kolonisatie van Nederlandsche landbouwers ter sprake gebracht, eveneens met het bekende gevolg: verder aangedrongen op krasser optreden tegen de ontvluchte bannelingen uit Cayenne, en voor de districts-commissarissen eene opleiding aanbevolen, welke hen geschikt maakt de bevolking voor te lichten omtrent cultuur en boschbouw.

Indien men meent, dat dit alles niet zeer belangwekkend is, ben ik het volkomen eens; eveneens, dat de behandeling der begroting van Suriname eene ernstiger en uitvoeriger bespreking verdient.

PYTTERSEN.

handelwijze, veler inziens, meer dan de helft der zuigelingen aan stuipen moeten omkomen bezwijken

Ten laatste nog eenige regels gewijd aan de decoratieve kunst der Westindiërs. De versiering, door de vrouwen aangebracht op vruchtbasten tot huisgerei verschapen, vroeger genoemd, bestaat uit raadselachtige tralaries en tierlantijntjes

Deze zijn echter zoo ongemotiveerd niet als men oorspronkelijk wel denkt, wanneer men opmerkt, dat elke figuur, rand of krul gebaseerd is op een dieremotief, dus dat de voorwerpen zijn overladen met gestyleerde slangen, honden, hagedissen, wespen of menschen.

De vrouwen- en mannenteekeningen zijn voor den kenner te onderscheiden, en, waar zij als versiering aanbrenge: bloem-modellen, floramotieven, nemen de bosch-wilden dezer streken en zijn vrouw den uiterlijken vorm der dieren of bij uitzondering dien van zich zelf en maken er, behalve genoemde voorwerpen, ook mooi mede hun huis-gevels; dit laatste geschiedt echter alleen door mannen.

En hiermede kunnen we tot de conclusie komen, dat en blanke- en zwarte vrouw in onze West zekerlijk geen onnuttige sekse zijn, en in erg- erg veel gevallen zeer- zeer veel nuttiger dan onze beschaafde Europeesche vrouwen uit hoogere zoowel als uit lagere standen.

WIJNANDUS.

Met den meesten aandrang verzoeken wij, dat zij, die zich als abonné op ons blad aanmeldden of die verzochten, exemplaren ter kennismaking te ontvangen, bij niet-ontvangst van ons blad onmiddellijk gelieve te reclameeren bij het Bureau van Redactie en Administratie.

Het overlijden wordt gemeld van den heer J. Eykelen, opzichter bij de Mij „Suriname”.

* * *

De maatschappij tot ontginning van het placer „t Toeval”, die al geruimen tijd haar operatiën had gestaakt, schijnt te worden gereorganiseerd. De concessionaris van het terrein, in exploitatie bij voorn. maatschappij, ontving telegraphisch een uitnodiging om onverwijld met de „Prins Maurits” naar Amsterdam over te komen.

HANDEL EN NIJVERHEID.

Het monorail-systeem.

Men leest in „Onze West”: De proef, genomen met het monorail-systeem van af den steiger van den K. W. I. M. naar het Gouvernement, waarvan in ons vorig nummer sprake was, mag als bij uitnemendheid geslaagd beschouwd worden.

Het systeem van den heer Gaillet (*monorail portatif à niveau du sol*) is hoogst eenvoudig. De wagen, welke loopt over twee op één lijn achter elkander geplaatste wielen, wordt in evenwicht gehouden door het trekdiër, hetwelk naast den wagen gespannen is tusschen twee ijzeren stangen.

Dat het lijntje niet zoo spoedig is gereed gekomen als verwacht werd, zal niemand verwonderen, wanneer in aanmerking genomen wordt, dat niet alleen het materieel niet compleet was, doch ook het personeel, gewoonlijk met dit werk belast, *de eigenlijke leggers*, niet tegenwoordig waren, zoodat nu de chefs het hun wel bekende doch niet gewone werk zelf moesten verrichten.

Eenige dagen geleden werden de rails weder opgebroken, hetgeen met bewonderenswaardigen spoed geschiedde.

Per Fransche mailboot vertrokken de meeste der heeren naar Cayenne, slechts twee, de heeren Gournel en Guerrier bleven achter, in afwachting van de *Guyane* of de *Ville de Cayenne*, welke de lading naar Fr.-Guyana zouden overvoeren.

Door den heer Henri J. Bosch is voorloopig het agentschap der compagnie hier te lande aanvaard.

Met de *West-Indiër* zijn wij van oordeel, dat dit één-rail-spoorweg-systeem ook op onze placers wellicht uitnemende diensten zal kunnen bewijzen, doch voor de plantages o. i. minder, omdat daar de wegen niet berekend zijn voor het gebruik van een dergelijke tram, die, naar schatting, 10 à 12 voet breedte noodig heeft.

Goud.

Het blad „Onze West” bespreekt de uitbreiding van art. 2 der statuten der „Guyana Goud-Placer Mpij” met de circulaire, die tot toelichting der bedoelde wijziging verkrijgbaar was gesteld.

Het nieuwe ontwerp-artikel der statuten van de „Guyana Goud-Placer Mpij” luidde:

„De vennootschap heeft ten doel het exploiteeren van de goudconcessie, thans nog op naam staande van de Mineraal-Maatschappij „Suriname” en het doen van zaken op mijnkundig gebied in Suriname; zoo ook het daar te lande aanleggen en exploiteeren van telephoon- en tramlijnen, het exploiteeren van stoombootdiensten en laboratoria en verder het verrichten van alles, wat met een en ander in verband staat”.

„Onze West” verklaart adhaesie te kunnen

schenken aan hetgeen over de exploitatie van het placer in de circulaire voorkomt.

Dit blad voegt er aan toe: „Van algemeene bekendheid is toch, dat de heer Koolhoven in het belang zijner Maatschappij krachtig optreedt. De voorbereidende werkzaamheden, die onder zijn leiding reeds zijn gedaan, worden door hen, die er van nabij kennis mede maakten, als doelmatig geroemd.

„Of het laten uitkomen van *stalen* sluiceboxes, zooals in het plan ligt, goed zal blijken te zijn, werd tegenover ons door deskundigen betwijfeld. In ieder geval was het gebruik van *houten* sluiceboxes veel goedkooper, wijl op schier elk punt in de goudvelden het materieel voor het maken ervan voorhanden is.

„Doch dit in 't voorbijgaan. Hoofdzaak is, dat de zaak goed wordt aangevat en een toekomst schijnt te hebben”.

Naar door den Raad van Beheer der Maatschappij *Suriname*, te 's-Gravenhage, gemeld wordt, heeft die Raad van den vertegenwoordiger der Mij. te Paramaribo het draadbericht ontvangen, dat er door de exploratie-kommissie in Suriname goede, goudhoudende kreeken zijn aangetroffen.

Volgens een gerucht — zegt „Onze West” — zijn de geologen van de maatschappij „*Suriname*” bij hun bodemonderzoek, waarmede zij thans reeds ettelijke kilometers bezuiden de Sarakreek zijn gevorderd, tot de ontdekking van rijke terreinen gekomen. Eenige concessionarissen, die in de meening verkeerden, dat het terrein, waarop zij door de geologen der maatschappij werkende werden gevonden, tot hunne concessie behoorde, hebben in den tijd van half September tot half November ongeveer 1400 gram aan goud gewonnen, hetgeen, de primitieve wijze van werken in aanmerking genomen (2 longtoms) schitterend mag genoemd worden. Het zijn deze personen, die bovengenoemd gerucht in de stad verspreid hebben, hetwelk wij willen hopen, dat door de feiten spoedig bevestigd zal worden. Verwondering kan het overigens niet baren, dat de maatschappij op haar tocht naar de Lawa, naarmate zij de meer bekende en ontgonnen terreinen achter zich liggen laat om de maagdelijke bosschen in te trekken, rijker terreinen ontmoet.

„Guyana Goud Placer-Mpij.”

Naar wij uit Paramaribo vernemen, zal de heer Koolhoven, hoofdvertegenwoordiger der „Guyana G. P. Mij.” den 7n December naar Nederland vertrekken, na terugkomst van zijn reis naar het Placer met den geoloog, den heer Engelen, die hem gedurende zijn afwezigheid zal vervangen.

Verder meldt men ons:

„Daar er zeer rijke goudkwarts-riffen zijn gevonden, is het plan om met den meesten spoed een volledige stampbatterij op te richten op flinke schaal, zooals die in de kolonie nog niet bestaat en staat het vertrek van den heer Koolhoven ook daarmede in verband. Tot nog toe werd op het Placer alleen met „sluices” gewerkt. Nu zijn er hier wel reeds Placers, waar tonnen gouds 's jaars met „sluices” worden geproduceerd en het „Guyana Placer” heeft bijzonder rijke gravelgronden, doch buitengewoon groote winsten, als in Transvaal, kunnen slechts met stampmolens worden gemaakt,

„Het zoude voor de kolonie een groote sprong vooruit zijn, wanneer de „Guyana Goud Placer” eens met kolossale winsten voor den dag kwam, want dan was tevens het crediet gevestigd voor andere zaken, en zou men eindelijk in Holland niet meer zoo min over Suriname denken. Sinds Piet Hein de Zilvervloot won, was hij immers „in patria” eerst de goede, groote man! . . .

Betrouwbare cijfers.

Dikwijls worden meeningen verkondigd en vergelijkingen gemaakt tusschen de Liberia-koffiecultuur in Suriname en die van Java, waarbij het den schijn heeft, alsof deze cultuur op Java met betere resultaten wordt beoefend en met minder moeilijkheden gepaard gaat dan hier. Wij zijn in de gelegenheid gesteld — zegt een der W.-I. bladen — eenige betrouwbare cijfers mede te deelen, welke den koffieplanter bij vergelijking met wat hier geldt, het bewijs zullen leveren, dat die cultuur hier betere resultaten afwerpt.

Op een plantage met 1000 akkers Liberia-koffie werd op Java per jaar betaald aan kunstmatige bemesting f 36.000. De kosten van productie en vervoer naar de haven van verscheping beliepen f 26,50 tot f 27,50 per picol of 62½ K.G. De productie was 280 à 300 kilo per akker.

De bereiding van de koffie, hoewel die hier ook langzamerhand veel vooruit gaat, is op Java beter. De laagste prijs voor de koffie van bedoelde plantage, gemaakt op de markt in Nederland, bedroeg 54 ct. per K.G.

Alle koffieboomen zijn er volwassen.

Alleen rijpe vruchten worden er geplukt: iets wat, bij een oordeelkundige bereiding, van het grootste belang is voor de kwaliteit.

Klachten.

Wederom bereiken ons klachten uit de planterswereld. Ditmaal niet betreffende de cacao-cultuur, doch over de Liberia-koffie. Op een plantage namelijk, in het Saramacca-district, waar de Liberia-koffieboomen er tot dusver over het geheel vrij goed uitzagen, merkte men in den laatsten tijd op, dat boomen, en niet zelden oogenschijnlijk zeer gezonde, binnen drie dagen hunne bladeren verloren en stierven. Daar het bij enkelen niet bleef, doch, bijna zonder uitzondering, op elk bed eenige of meer boomen aangetast werden, besloot men nauwkeurig na te gaan, welke ziekte de oorzaak dezer verontrustende sterfte kon zijn.

Van de welwillendheid van den heer Wigman, directeur van den cultuurtuin, werd gebruik gemaakt en hem werden eenige boomen getoond. Deze meende, de sterfte te moeten toeschrijven aan een *wortelziekte*, veroorzaakt door zekere larvesoort, „Aaltjes” genaamd, welke ziekte ook op Java niet lang geleden groote schade berokkende. Naar aanleiding van klachten van Liberia-koffieplanters op Java werd een nauwkeurig deskundig onderzoek naar den aard der ziekte ingesteld, bij welk onderzoek de heer Wigman als assistent fungeerde. Toch schijnt men toen geen doelmatig middel gevonden te hebben ter bestrijding dezer ziekte.

FAMILIE-BERICHTEN.

Paramaribo, 14 Nov. '98.

BEV.: Helena Fernandes, echte van Richard Fridrich Adolf Dennert, z., Gertrud Elisabeth Koch, echtge. van Henry Theodor Weiss, z., Eva Louisa Michel, echtge. van Leefman Aron Leefmans, z., Marie Therèse Waarde, echtge. van Jacques Kalop, z., Eleonora Christina Elisabeth Kruiter, echtge. van Johan Gustaaf Vogelland, d., Libia Gomes Figuerra, echtge. van Johannes Bernard Daal, z., Pauline Kronbach, echtge. van Otto Theodor Staude, d.

OVERL.: Marietta Pocorni, 27 j., Jacques Marius Frederik Bleijer, 6 m., Emma Paulina Wilhelmina Jacoba Stollen, 4 j. en 6 m., Johanna Paulina Petram, 59 j., Helen Pink, 27 j., Rudolf Hofwijks, 70 j., Eva Witlage, weduwe van Johannes Condari, 64 j., Hendrik Johannes Arren, 9 j., Carolina Faverus, weduwe van Lazarus Fromage, 79 j., Leentje Carolina Kamp, 78 j., Johannes Toussaint, 31 j., Henriette Mimie Aljas, 64 j., Magdalena Dorothea Sullivan, 5 j., Jacques Hendrik William Durfort, 1 j. 4 m., Marius George

Romons, 2 j. 9 m., Wilhelmina Andresa Herlaar, 73 j., Christina Neslo, 31 j., Pieter Martinus Blijd, 30 j.

AMBTELIJKE TIJDINGEN.

Benoemd: tot agenten v. P. 4e kl. J. L. Chase, J. Macrooy, E. F. Sporkslede en J. Westerborg.

Tijdelijk benoemd: tot agenten v. P. 4e kl., de infanteristen: J. J. A. Does en L. B. Frederik.

Eervol ontslag verleend: op verzoek, aan den onderwijzer W. N. Ringeling, met toekenning van f 250 pensioen 's jaars.

Pensioen verleend: f 140 's jaars aan C. A. van C. Krauch, wed. van wijlen den gepensionneerden Agent v. P. 1e kl. J. G. Brandonk.

Ontslagen: als hoofdverpleegster van de inrichting ter verpleging van krankzinnigen met

den titel van adjunct-directrice, mevr. A. F. Dobberke.

Vergunning verleend, tot onderzoek naar balata:

Th. R. Weerseloo, ± 170.000 H.A., Cor. t. O.
M. Morpurgo, 79366,708 H. A., Cor. t. O.

Concessie verleend, tot ontginning van delfstoffen:

J. C. Brown, 1000 H. A., Suriname t. W.
The Dutch Guiana Concessions Limd., 2479,3582 H. A. Saramacca t. O.
S. Madejewski, 300 H. A., Suriname t. W.
H. C. Devis, ± 376 H. A., Suriname t. W.
J. Wijngaard en F. Waarling, 200 H. A., Suriname t. W.
J. H. N. Bende en C. Sinkers, 500 H. A., Marowijne t. W.
C. J. Lenkers en J. H. N. Bende, ± 600 H. A., Tempati t. O.

Buitenlandsch verlof, 6 mnd., S. H. Samson, kapit. bij de schutterij te Paramaribo.

Bevorderd: tot agenten v. P. 3e kl., de agenten 4e kl. J. F. Elmont, R. C. J. Wehl en J. Flbers.

Eervol ontslag verleend: op verzoek, aan Dr. F. C. Dobbecke, als geneesheer-directeur van de inrichting ter verpleging van krankzinnigen.

Eervol ontheven van de waarneming der geneeskundige praktijk te Nickerie, de officier van gez. 2e kl. H. A. Meerdink.

Opgedragen, de waarneming van de betrekking van geneesheer-directeur op Wolffenbattel, de officier van gez. H. A. Meerdink.

Benoemd: tot oudste kweekelinge aan de *Willemschool* mej. J. W. Spong en tot jongste kweekelinge aan de *Westerschool* mej. H. C. van Leesten; beide dames tot dusver kweekelingen aan de *Emmaschool*.

ADVERTENTIËN.

Binnen- en Buitenlandsche Boekhandel

van
Gebr. BELINFANTE
WAGENSTRAAT 100, DEN HAAG.

Uitgevers o. a. van:
„DE BAZAR”, ALGEMEEN VERSPREID
„DAMES-MODE TIJDSCHRIFT.”

Daar ik vernomen heb, dat zeep onder den naam „Wilhelmina-Zeep” naar Nederlandsch-Indië wordt geëxporteerd, maak ik hierbij bekend, dat ik den naam „Wilhelmina-Zeep” op den 12en October 1897 onder mijn naam in Nederlandsch-Indië heb laten registreeren uitsluitend voor het bekende fabrikaat van de H.H. L. DALTON & Co., Frankfort a/Main. Ik ben door genoemde heeren gemachtigd tegen elken importeur, die onder dien naam een dergelijk fabrikaat naar Nederlandsch-Indië uitvoert, gerechtelijk op te treden.

N. JOACHIMSON,
Hamburg.

Kon. Nederlandsche Boek- en Kunsthandel.
van M. M. COUVÉE
Lange Poten 41. 's-Gravenhage.
TELEPHOON No. 290.

Kantoor- en Schoolbehoefden.
Luxe-Artikelen, enz.

ADMINISTRATIE-KANTOOR

CONRADKADE 38
DEN HAAG.

Directeuren: E. T'SAS en A. M. HARTHOORN.

Import, Export, sluit Levensverzekeringen en diverse Assurantie's, verleent voorschotten, bezorgt passages, etc. etc.

Agenten te Batavia, Cheribon, Semarang, Soerabaja, Padang, Makassar, Singapore en West-Indië.

FOTOGRAFIE ARTIKELEN.

L. HOORENMAN.

's GRAVENHAGE, (HOLLAND.)

 Reclame Camera

voor West-Indië compleet f 50.—

 VRAAGT INLICHTINGEN.

DELFTSCHE

ROOMBOTER- INRICHTING.

Onder nauwkeurig toezicht bereid.

Vraagt Prijsopgaaf.

Verzending naar alle werelddeelen.

Mijn BOTER is wereldberoemd, door fijne geurige kwaliteit, billijken prijs en zindelijke verpakking.

Wekelijksche verzending op heden ruim 20.000 K.G. Dezelve staat onder Contrôle der Boterwet.

Fijne Edammer Roomkaas.

WILLEM VAN SANTEN Jc.zn.,
Rijswijksche weg, nabij DEN HAAG.

SCHEURKALENDERS, ALMANAKKEN, NIEUWJAARSKAARTEN,

in ruime sorteering voorhanden bij de

Haagsche Boekhandel en Uitgevers-Maatschappij

SPIJSTRAAT 58, DEN HAAG.

UIT SURINAME.

(Particuliere Correspondentie)

I.

Paramaribo, 4 Nov. '98. Onbekend maakt onbemind. Als er ééne kolonie is, die de waarheid van dit woord heeft ondervonden, dan is 't Suriname; en voor zooverre zij nog bekend was, kende men haar van minder gunstige zijde. Vergeleken werd zij bij eene oude vrouw, wier vroegere schoonheid voor den tijd, doch geheel zonder eigen schuld, was verwelkt. De aanbidders van voorheen hadden niet dan minachting voor haar over. Zoo gaarne zij zich in haar goede dagen neervleiden in hare salons; den fonkelenden wijn, in schitterend kristal op zilveren bladen door slaven aangeboden, met volle teugen genoten, om van andere geneugten te zwijgen, zoo verre hielden zij zich toen van haar, Suriname had afgedaan. Men had genoeg van haar. Zij werd een lastpost.

Het zal evenwel blijken, dat men zich vergist heeft. Wel zal er nog een tijd over heengaan, alvorens men het zal erkennen, doch die erkenning komt. Suriname heeft zich als een phoenix, toen haar bloeitijd voorbij was, teruggetrokken, in 't eigen land in het verborgen een nest gebouwd, waaruit zij verjaagd met nieuwe levens en groei-kracht te harer tijd weer tevoorschijn zal treden voor de oogen der verbaasde wereld. Wat in en met den tijd voorbijgegaan moge zijn, Suriname zelf is in haar wezen zich gelijk gebleven. Hare rijkdommen zijn niet vergaan, maar nog wel bewaard in hare schatkamers. Haar toekomst is in 't minst niet onzeker.

Suriname wacht. Pijnlijk heeft het haar getroffen, jaren geleden, toen men zich bij veranderde omstandigheden, na den slaventijd, van haar heeft teruggetrokken. Pijnlijk, omdat men haar verweet, wat op rekening van eigen verkeerd beleid geschreven moest worden. Pijnlijk, maar 't heeft haar niet wanhopend gemaakt. Daarvoor had zij en heeft zij teveel vertrouwen in zichzelf, — een vertrouwen, dat eenmaal eer overtroffen dan beschaamd zal worden.

Suriname wacht. Niet in de eerste plaats op de combinatie van kapitalisten, die zeggen haar tot nieuwen bloei te zullen brengen. Zij weet te goed, hoe en met welke bedoelingen die combinaties tot stand worden gebracht. Er is teveel rots in de geldmachinatiën van onzen tijd, dan dat zij daarvan heil durft te verwachten. De verkoop o. a. van het placer — L. J. F. de Jong, waar jarenlang met een kapitaal van ± f 80.000 is gewerkt, aan eene groote maatschappij in het moederland voor f 900 000 durft zij dan ook niet direct toejuichen. Zij betwijfelt zelfs, of de verkoop wel zal doorgaan. Het is mogelijk, dat zoo de overname plaats mocht vinden, het in de bedoeling ligt de zaak op breeden voet door te zetten en dan zou, daargelaten de wijze, waarop zij geworden is, de Maatschappij voor de kolonie van beteekenis kunnen zijn. Als zij een werkkraft, zooals de *Guyana-Goud Placer Mij.* in den heer Koolhoven, mocht vinden, dan kon het zekerlijk goed gaan. Dit neemt evenwel de overtuiging niet weg, dat wanneer de exploitatie op den bestaanden voet, maar met nieuwe machines — waarvoor ten hoogste f 25.000 vereischt worden — werd voortgezet door de tegenwoordige aandeelhouders, dit voor Suriname in ieder geval goed zou blijken te zijn. „Langzaam maar zeker” was de weg, die gevolgd werd. En nu?

Suriname wacht. Zij wacht op menschen, niet zoo maar in het algemeen, maar op menschen met talent op allerlei gebied, met wils- en werkkraft. Werkrachten worden aangevoerd, bij honderden, uit Britsch-Indië en ook uit Nederl.-Indië (Java) — en dat is tot zekere hoogte goed — maar daarnaast en daarboven behoeft Suriname, als ik het zoo zeggen mag, hogere, betere, fijnere, werkrachten. Als dat element niet behoorlijk naar verhouding versterkt wordt — Suriname voelt het — dan komt er een wanverhouding,

die niet dan tot nadeel van de kolonie kan zijn. Het oog is teveel gericht op voorziening in materiele, te weinig op die in geestelijke nooden. De Surinamers willen ontwikkeld worden. Zij verlangen er naar. Als zij het maar eenigszins kunnen bekostigen, maken zij een Europeesche reis. Men miskent hen, als men zegt, dat ijdelheid er de drijfveer van is. Dergelijke beweringen hout men aan de kletstafel der sociëteit van mannen, die uit den aard hunner betrekking Suriname, de Surinamers en Surinaamsche belangen niet dan oppervlakkig kennen, en wier afkeurende en harde oordeelingen, als zij in het moederland terugkeeren, helaas eenig gezag schijnen te hebben. Laat er wat ijdelheid onder loopen, zucht om zich op te heffen, om zich het hogere en betere eigen te maken, zit in dezen wel degelijk voor. Er leeft een drang naar vooruitgang, niet slechts materieleen, maar vooral intellectueelen, in de rechtgeaarde Surinamers. Nederland zal wèl doen, geld te offeren voor het uitzenden van de beste krachten hierheen, voorbeelden op allerlei gebied, niet alleen van Regeeringswege, maar ook en vooral door maatschappijen, die hier belangen hebben. Suriname zal het zeer waardeeren, gelijk ze nu het verblijf van mannen als de ingenieurs Havelaar, Grynwis Plaat e. a. op hoogen prijs stelt.

Suriname wacht. Zij wacht op communicatiemiddelen. Er is in dezen reeds niet geringe verbetering gekomen, maar toch: het is nog zoo luttel bij wat er nog te doen is! De communicatie met het rijke gouddistrict — het Mindrinetiegebied — is eenvoudig slecht. Het staat voor velen, op wier oordeel in dezen prijs gesteld mag worden, vast, dat de goudindustrie, die hier met ongelooflijke moeilijkheden te kampen heeft, een grooteren vlucht zou nemen, als men haar slechts den weg naar de goudvelden hielp banen. Niets, wat den landbouw, waarvan niet het minst voor Suriname verwacht moet worden, meer ten goede zou komen, dan eene niet sporadische, maar krachtige exploitatie der goudvelden. Wellicht, dat de toepassing van het monorailsysteem der *Compagnie des chemins de fer économiques* te Parijs, waarvan wij hier een proef hebben gezien, en welks systeem bijzonder eenvoudig en min-kostbaar is, eerlang eene verbetering ten goede in dezen zal aanbrengen. Men verwacht althans, dat de Maatschappij *Suriname* er haar voordeel mee zal doen. In den tijd van ongeveer vijf uren was een proeflijntje van ± 1200 meter lang, hetwelk zich van de *K. W.-I. M.* tot het gouvernementshotel door de stad slingerde, gelegd. De wagens-loopen over één rail en worden door het doorvaart loopende trekdiër in evenwicht gehouden. Op communicatiemiddelen wacht Suriname, niet alleen naar de goudvelden, maar ook en vooral vanuit Paramaribo naar vruchtbare oorden, als de Para voor de ontwikkeling van den kleinen landbouw, naar rijke savana's voor de ontwikkeling van den veestapel. Als die middelen er maar zijn, dan blijven de menschen niet uit, om er hun voordeel mee te doen. Zoodra het bekend is, zullen ze komen, van overal.

Over de subsidie-kwestie en andere kwesties, die op verre na niet zoo zwaarwichtig zijn als een zekere politiek ze soms voorstelt, zou men zich dan niet zoo warm maken. Men zou met minder wantrouwen in het Regeerings- en Bestuursbeleid, met meer toewijding zelf de handen uit den mouw steken, iets presteeren, terwijl die kwesties geleidelijk hun oplossing zouden vinden.

X.

Een lastpost??

In een der beste West-Indische organen, het tweemaal 's weeks verschijnend blad, „Onze West” is met warme instemming melding gemaakt van de Reisschetsen van DR. A. H. PAREAU, waarop onze geachte medewerker, de heer PYTTERSEN, in het eerste nummer van dit blad met zooveel warmte de aandacht vestigt.

Vooraf een der uitspraken van DR. PAREAU, had de redactie getroffen en nam zij over:

Dit oordeel van den heer PAREAU verdient in zeer ruimen kring bekendheid.

Suriname met zijne reusachtige stroomen en zijne onovertroffen vruchtbaarheid, die zelfs grooter is dan die van Java, — zegt de schrijver, die, zooals men weet, met prof. RAHUSEN een jaar geleden de kolonie bezocht — is een van onze schoonste bezittingen. Deze uitspraak, die niet voor de eerste maal wordt terneergeschreven, zal instemming vinden bij allen, die dat heerlijke land van nabij kennen, doch door de meeste Nederlanders wordt, helaas, die West-Indische kolonie als een *lastpost* beschouwd. Over het algemeen kan men zeggen, dat Suriname, hetwelk indertijd de voornaamste bron was, waaruit de kapitalen vloeiden voor het bouwen der prachtige huizen van Amsterdam's Heerengracht, van Nederland is vervreemd of liever niet meer door Nederland wordt gewaardeerd. En omdat op de begroting jaarlijks een schadepost voorkomt, die uit de beurzen der belastingbetalers van het moederland wordt vergoed, meenen velen hier te lande, dat het ginds een failliete boedel is, waarin geen energie meer is te bekennen.

Niets is minder waar dan dat! Integendeel, men moet de geeskracht en den ondernemingsgeest daarginds bewonderen, indien men let op de wijze, waarop men groote rampen is te boven gekomen.

In de eerste plaats denke men hier aan den nekslag, welken de bloeiende plantages ontvingen door de onoordeelkundige toepassing van een schoon beginsel: de afschaffing der slavernij. Na jarenlang den ondergang nabij geweest te zijn door gebrek aan werkrachten, is men, dank zij de oprichting van het Immigratiefonds, weer zóóver, dat ieder ondernemer zooveel werkrachten kan bekomen als hij aanvraagt.

In de tweede plaats moet hier de ongelijke strijd tegen de door de premiën in stand gehouden beetwortelsuiker-industrie genoemd worden, welke medegewerkt heeft om de Surinaamsche suikerplantages grootendeels te doen verdwijnen. Wat deze belangrijke quaestie betreft, behoeft men zich evenwel omtrent Nederlandsch-Guyana niet meer ongerust te maken. Bij tijds zijn daar de bakens verzet en heeft men, wel is waar met opoffering van veel geld en met ontzaggelijk veel moeite en arbeid, vele suikerplantages herschapen in gronden, beplant met cacao- en koffie-boomen, terwijl bovendien de goudplacers en de balata-industrie zich daarnaast hebben ontwikkeld.

Inderdaad kunnen wij trotsch op onze Surinamers zijn. *Van de drie Guyana's staan op dit oogenblik de kansen voor Nederlandsch-Guyana het best.* Engeland, dat ons zoo dikwijls als voorbeeld van voortvarendheid vóór oogen wordt gehouden, staat in dit opzicht bij ons ten achter. Britsch-Guyana heeft de bakens nog niet verzet en gaat nu, veel sterker dan ons Guyana, gebukt onder den druk der beetwortelsuiker-industrie. Fransch-Guyana is verlamd doordat men daarvan eene strafkolonie heeft gemaakt. *De hemel behoede ons tegen het vervallen in eene dergelijke fout.*

In stede van een gedruken geest, vindt men dan ook opgewektheid bij de Surinaamsche planters, die met zelfvoldoening aan iederen belangstellenden bezoeker hunne welig groeiende planten vertoonen en vol zelfvertrouwen op eene goede toekomst rekenen. Met eene groote mate van zekerheid kan men dan ook de voorspelling wagen, dat, indien de Surinamers op den ingeslagen weg voortgaan en op een krachtige, eerlijke en rechtschapen wijze mogen bestuurd blijven, eene schoone toekomst voor hen is weggelegd, al moet men ook jaren lang geduld oefenen, eer de rijpe vruchten geplukt kunnen worden. *De sombere voorstellingen, die men zich hier te lande van de kolonie Suriname maakt, raken naar mijne meening, kant nog wal.*

— Ten Gouvernementshuize is een bijeenkomst gehouden van eenige heeren, door den waarn. Britschen consul alhier in overleg met den gouverneur uitgenoodigd, om een commissie uit te maken om bijdragen te ontvangen tot leniging van het lijden van de armoedige bevolking van de eilanden Barbados en St. Vincent, zoo zwaar door den orkaan van 10 en 11 Sept. jl. geteisterd.

NIEUWS UIT DE WEST.

Paramaribo, 3 Dec. '98.

Koloniale Staten.

De gouverneur heeft aan de Kol. Staten ter goedkeuring aangeboden eene verordening, bevattend wijziging van de verordening van 4 December 1895, houdende tijdelijken vrijdom van het invoerrecht op houtgeest door stijlers ingevoerd en van den accijns op binnenlandsch gedistilleerd, voorzoover een en ander bestemd is en gebruikt wordt om door vermenging als brandspiritus te dienen, en van de verordening van 29 Mei 1896, houdende tijdelijken vrijdom van het invoerrecht op naphtha door stijlers ingevoerd, voor zooveel die bestemd is en gebruikt wordt door vermenging met binnenlandsch gedistilleerd, als brandspiritus te dienen.

„Sedert het bestaan van de verordening van 4 December 1895 — zegt de gouverneur in de Memorie van Toelichting — hebben alleen de agenten van de Nederlandsche Handelmaatschappij, stijlers te plantage Mariënborg, zich op de vervaardiging en het in den handel brengen van brandspiritus toegelegd. Gaandeweg is dit artikel eene behoefte geworden, omdat het gebleken is, goedkooper en zindelijker in het gebruik te zijn dan petroleum.

„De ondervinding heeft echter geleerd, dat de toevoeging van naphtha, voorgeschreven bij de verordening van 29 Mei 1896 om het bezigen van brandspiritus als drank tegen te gaan, een toenemend gebruik belemmert, doordien deze zelfstandigheid, aan gemethyleerd gedistilleerd toegevoegd, walm doet ontstaan en daardoor voor een deel de bestemming, nl. om in lampen kunstlicht voort te brengen, tegenhoudt.

„Eene andere aangewezen zelfstandigheid om de naphtha te vervangen is „pyridine” Deze dierlijke olie geeft beter resultaat voor wat betreft het ondrinkbaar maken van brandspiritus, is daarbij niet hinderlijk voor het gebruik in lampen. Zij wordt thans ook in Duitschland tot dit doel gebezigd.

„In overleg met voornoemde agenten wordt het daarom wenschelijk geacht, pyridine in plaats van naphtha voor de bereiding van brandspiritus voor te schrijven.”

Door in de verordeningen van 4 December 1895 en 29 Mei 1896 het woord „naphtha” te vervangen door „pyridine”, wordt hierin voorzien en aan de bestaande regeling betreffende de vervaardiging van brandspiritus haar tijdelijk karakter ontnomen.

* * *

Middelen der kolonie.

Aan het overzicht der middelen gedurende October, opgenomen in het „G. A. B.” is het volgende staatje ontleend:

Accijns op het binnenlandsch gedistilleerd 1/12 raming f 10,000, gepercept. Oct. '98 f 14,608.20, Oct. '97 f 17,247.40; eerste 10 maanden van '98 f 152,151; '97 f 130,524.

Invoerrechten 1/12 raming f 79,166.67, gepercept. Oct. '98 f 99,292.92, Oct. '97 f 99,867.79½; eerste 10 maanden '98 f 833,024.41; 1897 f 754,625.81½.

Belasting op goud 1/12 raming f 5666.67, gepercept. Oct. '98 f 4877.32; '97 f 6832.70; de eerste 10 maanden '98 f 49,464.49; 1897 f 53,268.44.

Concessierecht tot het ontginnen van delfstoffen op domeingrond 1/12 raming f 8333.34; gepercept. Oct. '98 f 19,214.35. '97 f 15,236.10; de eerste 10 maanden '98 f 81,745.87; '97 f 67,690.11.

* * *

Ontslag.

Naar ons uit *Paramaribo* wordt gemeld, is de hoofdverpleegster in de inrichting voor krankzinnigen aldaar, mevr. Dobbecke, de vrouw van den directeur-geneesheer, door den Gouverneur niet eervol ontslagen. Er waren geruimen tijd geleden klachten over ergerlijke handelingen ingekomen bij den Proc.-Generaal, die, na eerst een persoonlijk onderzoek ingesteld te hebben, de zaak verwees naar den rechter van instructie. Het gevolg is geweest, dat mevr. D. ontslagen werd en de heer Dobbecke wel ontslag moest aanvragen. Eene zeer gevoelige, oonteerende administratieve straf. Ze worden, om zoo te zeggen, uit de kolonie gejaagd. De Gouverneur kon hen bezwaarlijk gevoeliger treffen. De bevolking heeft er echter geen vrede mee. Ze weet te veel van wat er gebeurd is — en dat is in hooge mate ergerlijk — dan dat zij de straf in verhouding tot het misdrijf kan beschouwen. Drie leden van de Kol. Staten hebben er, vermoedelijk te laat, bij het Hof op aangedrongen, dat alsnog vóór het vertrek van de *Willem V* rechtsingang tegen beiden worde verleend. Tegen beiden, niet alleen tegen mevr. D. wegens mishandeling van de lijders, maar ook tegen den heer Dobbecke wegens handelingen in zijn administratief beheer. Ook dat schijnt niet in orde te zijn. Doch aan het toezicht er op hapert ook wel iets.

* * *

Boschnegers.

De heer jhr. L. C. van Panhuys, ambtenaar der West-Indische afdeeling aan het ministerie van Koloniën, hield te Haarlem in het nieuwe lokaal voor N. West-Indië bij het paviljoen, eene voordracht over de bewoners van Suriname.

De heer Van Panhuys zeide, niet alle bewoners van Suriname te zullen bespreken, maar alleen een onderdeel, en wel de boschnegers, met wier geschiedenis hij aanving. In 1560 waren er reeds eenige boschnegers; dat slaven waren, die van de in dien tijd daar al bestaande plantages waren ontvlucht. Deze slaven kwamen voornamelijk van de kusten van Nieuw-Guinea, die in Suriname Engelsch leerden, natuurlijk verbasterd, met eene Afrikaansche uitspraak. Men vindt in hun taal echter ook Portugeesche en Fransche woorden.

De boschnegers, zooals die nu in Suriname zijn, bestaan uit verschillende stammen. Zij zijn meestal langs de rivieren gevestigd, die in Suriname de verkeerswegen vormen. Aanhoudend werd door de boschnegers bij ons bestuur aangedrongen op goedertierenheid tegenover weggeloopte slaven, waaraan echter niet altijd werd voldaan.

Nog in 1824 werd door een Gouverneur-Generaal een besluit genomen, dat de burgers niet de boschnegers mochten huisvesten. Later echter nam men eene andere houding tegenover de boschnegers aan. Thans is het de Moravische Broederschap, die tracht de boschnegers tot het Christendom te bekeeren; door deze poging, die door de Regeering werd gesteund, geraken de boschnegers meer met anderen in aanraking.

Deze Broederschap werkt er nuttig en sticht er vele scholen voor de boschnegers. Met belangstelling slaan de boschnegers gade alles wat in de beschaafde Surinaamsche wereld gebeurt. Maar daar zij zeer goed met hunne geschiedenis zijn bekend, die den zoon door den vader wordt overgemaakt, onthouden zij ook het kwaad, dat hen vroeger door de Nederlanders is aangedaan, en vergeten dat niet!

Te bewonderen is in de boschnegers de afschuw voor sterken drank. Na deze historische bijzonderheden deelde spr. nog velerlei mede aangaande de zeden en de gewoonten der boschnegers, en liet hij tal van hunne voorwerpen zien. Eigenaardig is het, dat alles wat de boschnegers maken, voor hen eene beteekenis heeft.

Daarbij gaf de spreker eene beschouwing over het houtsnijwerk der boschnegers, waarin zij zoozeer bekwaam zijn, en verhaalde hij iets omtrent hun muziekinstrumenten en een dansfeest.

Spreker vestigde er de aandacht op, dat vele

voorwerpen door kinderen worden vervaardigd. Van dezen, met wie spreker vriendschap had gesloten, had hij menig voorwerp mede gekregen en veel geleerd omtrent hun levenswijze.

Aan het einde van zijn betoog wees de spreker er op, dat in Suriname nog veel is te leeren voor hen, die wenschen te onderzoeken. Spreker hoopte, dat hetgeen hij had medegedeeld aangaande het gemoedsleven en de zeden der wilden, er toe mocht bijdragen om liefde en deernis voor den medemensch op te wekken.

* * *

Akkergeld.

De gouverneur heeft aan de Koloniale Staten ook eene verordening ter goedkeuring aangeboden, waarbij het akkergeld, verschuldigd voor in de kolonie, met uitzondering van het district Coronie, in allodialen eigendom en erfelijk bezit uitgegeven en verder uit te geven gronden, vastgesteld wordt op 23 cent per hectare, gelijkstaande met ongeveer 10 cent per akker.

Aanleiding om dit voor te stellen heeft de gouverneur gevonden in een aanvraag van den heer J. O. Harken, die bij gunstige resultaten van een desbetreffend onderzoek, voor tabakscultuur eene groote uitgestrektheid domeingrond in allodialen eigendom en erfelijk bezit wenscht te verkrijgen.

Uit het thans verschenen Eindverslag der Commissie van rapporteurs over dit ontwerp blijkt, dat de in uitzicht gestelde uitgifte van een groote uitgestrektheid domeingrond aan een lid aanleiding gaf te verklaren, dat het hem niet wenschelijk voorkwam te groote concessies voor cultuur uit te geven. Gaarne zou bedoeld lid vernemen, indien het bestuur het nu reeds wist, welke uitgestrektheid de aanvraag van den heer J. O. Harken zou beslaan.

* * *

De gouverneur heeft voor de troepen, die op het Gouvernementsplein in carré geschaard stonden, het ridderkruis der orde van den Nederlandschen Leeuw gehecht op de borst van den majoor-commandant W. A. T. de Meester. Z. Exc. sprak bij die gelegenheid op zeer waardeerende wijze van de diensten, door den majoor gedurende zijn tweejarig verblijf in de kolonie bewezen.

In den loop van den dag werd het commando over de troepen in het fort Zeelandia overgedragen aan majoor Westerouen van Meeteren.

's Avonds was er diner ten gouvernementshuize, waartoe tal van militaire en andere autoriteiten waren uitgenoodigd.

* * *

De Haarlemsche Tentoonstelling.

Het bestuur der Surinaamsche Planters-Vereniging vergaderde 23 November op plantage Voorburg.

Onder meer kwam aan de orde de Haarlemsche tentoonstelling en het voorstel van den heer Van Breen, op de laatste algemeene vergadering in overweging gegeven, om namelijk groote photographieën van vele plantages te doen vervaardigen besproken, en naar den besten weg gezocht om hieraan uitvoerbaarheid te kunnen geven.

Het gevoelen, dat de planters hiervoor eene kleine bijdrage over zouden hebben, wanneer hun een paar exemplaren dezer platen werden toegezegd, werd algemeen gedeeld. En zal nu, in overleg met het hoofdbureau der tentoonstelling worden getreden, teneinde te onderzoeken, ook in verband met de kosten, of dit plan al of niet voor uitvoering vatbaar zal zijn.

Die photographieën der verschillende plantages met de beschrijving er bij in een album vereenigd, zouden zeker op de tentoonstelling belangstelling werken.

Alsnog werd besloten om door bekendmaking in de couranten de planters op te hoogen te brengen van den datum van inzending van monsters, hoeveelheid en wijze van verpakking en allen aan te sporen om niets onbeproefd te laten wat kan bijdragen tot het succès dezer tentoonstelling.